

10-1-2017

ผลของการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วิสุทธิวัฒน์ ต๊ะพิต

จินตนา สรายุทธพิทักษ์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

ต๊ะพิต, วิสุทธิวัฒน์ and สรายุทธพิทักษ์, จินตนา (2017) "ผลของการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น," *Journal of Education Studies*: Vol. 45: Iss. 4, Article 11.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol45/iss4/11>

This Article is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ผลของการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Effects of Health Education Learning Management Using Analytical Thinking Skill and Assessing Situation for Learning Achievement in Media Literacy of Lower Secondary School Students

วิสุทธิวัฒน์ ต๊ะพืด และจินตนา สรรายทรพิทักษ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและของนักเรียนกลุ่มควบคุม 2) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 80 คน กลุ่มละ 40 คน โรงเรียนสตรีวัดอัมรินทร์ กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้วิจัยได้แก่ แผนจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยกระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์ จำนวน 8 แผน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนด้วยค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติและการปฏิบัติหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติและการปฏิบัติหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การรู้เท่าทันสื่อ/ กระบวนการคิดวิเคราะห์/ การประเมินสถานการณ์

Abstract

The purposes of this study were: 1) to compare the average score of the learning achievement of an experimental group students and a control group students before and after implementation, and 2) to compare the average score of the learning achievement after implementation between the experimental group students and the control group students after implementation. The sample was comprised of 80 students from the nine grade of Satriwatabsornsawan School in Bangkok. The research instruments were composed of eight learning activity plans using analytical thinking skill and situation-assessment learning. The data were analyzed by mean, standard deviations, and t-test.

The research findings were as follow: 1) The mean scores of the learning achievement in the area of knowledge, attitude and practice of the experimental group students after implementation were significantly higher than before implementation at a .05 level, 2) the mean scores of the implementation achievement in the area of knowledge, attitude and practice of the experimental group students after learning was significantly higher than the control group students at a .05 level.

KEYWORDS: MEDIA LITERACY/ ANALYSIS THINKING SKILL/ ASSESSING SITUATION LEARNING

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในสังคมเป็นอย่างมาก บุคคลในสังคมใช้สื่อออนไลน์ในการรับและส่งข่าวสารถึงกันและกัน ข้อมูลการสำรวจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยการสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป จำนวน 83,880 ครัวเรือน หรือ 62.3 ล้านคน พบว่า กรุงเทพมหานคร มีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือมากที่สุดร้อยละ 54.6, 54.5 และ 89.2 ตามลำดับ ในด้านลักษณะหรือพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของเพศชายมีความใกล้เคียงกับเพศหญิง สถิติระหว่างปี 2553-2557 พบว่า การใช้งานอินเทอร์เน็ตของเพศชายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 21.9 เป็นร้อยละ 34.9 ส่วนในเพศหญิง พบว่า การใช้งานอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 22.8 เป็นร้อยละ 34.9 เมื่อนำมาวิเคราะห์พบว่า การใช้อินเทอร์เน็ตในกลุ่มประชากรอายุ 15-24 ปี มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.7 รองลงมาคือ ประชากรในกลุ่มอายุ 6-14 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.2 สำหรับสถานที่ที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือ ที่บ้านหรือที่พักอาศัยโดยใช้งานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 63.9

ใช้งานผ่านโทรศัพท์มือถือร้อยละ 53.4 และใช้งานอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษาผ่านคอมพิวเตอร์ร้อยละ 39.6 กิจกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ต พบว่า มาจากการดูหนังฟังเพลงร้อยละ 79.1 อันดับสองคือ การเล่นเกมหรือการดาวน์โหลดเกม ร้อยละ 75.0 และอันดับสามคือ การใช้งาน social network (Facebook, Twitter, Google Plus, Line, Instagram) ร้อยละ 73.9 ในด้านความถี่ของการใช้งานอินเทอร์เน็ต พบว่า ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำ (5-7 วันต่อสัปดาห์) คิดเป็น ร้อยละ 59.6 รองลงมาคือ ใช้งานค่อนข้างบ่อย (1-4 วันต่อสัปดาห์) คิดเป็นร้อยละ 37.4 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2557)

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่ใช้สื่อออนไลน์มากที่สุด คือ กลุ่มวัยรุ่น การเข้าถึงสื่อออนไลน์ของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบันทำให้เกิดทั้งผลดีและผลเสีย ดังที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพได้กล่าวถึงข้อมูลในยุคที่อินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันและเข้าถึงคนทุกกลุ่มว่า “แม้ว่าข้อดีนั้นจะทำให้เกิดการสื่อสารกันได้อย่างสะดวกรวดเร็ว แต่มีข้อเสียนับเป็นภัยสังคมได้เช่นกัน โดยเฉพาะปัญหาการล่อลวงผ่านอินเทอร์เน็ต ผ่านการพูดคุยบน Social Network หรือ Website ชื่อตัวอย่างเฟสบุ๊คที่มีการระบุว่ากรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีการใช้เฟสบุ๊คเป็นอันดับ 9 ของโลก” ผลของการใช้สื่อออนไลน์ พบว่า เด็กที่มีอายุระหว่าง 13-20 ปี มีอัตราเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศผ่านสื่อออนไลน์มากที่สุดเพราะเป็นช่วงวัยที่มีจำนวนการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด นอกจากนี้ยังเป็นช่องทางของมิถิฉาชีพที่ใช้เป็นสื่อในการหลอกลวงจากการไม่รู้เท่าทันสื่ออีกด้วย นอกจากนี้ผลการสำรวจของสำนักสารนิเทศ กระทรวงสาธารณสุข ยังพบว่า ตั้งแต่ปี 2554 คนไทยใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางมากขึ้น และอยู่ในโลกส่วนตัวมากกว่า 10 ล้านคน ทำให้มีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาหรือสถานการณ์เสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สินในชีวิตประจำวัน เช่น การถูกล่อลวงทางเพศผ่านสื่อออนไลน์ การโฆษณาเกินจริงเพื่อหลอกลวงในการซื้อขายสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ต การถูกหลอกลวงด้วยการนำเสนอข้อมูลเท็จเพื่อหลอกให้โอนเงิน การถูกหลอกลวงในด้านการสอบถามข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลลับของผู้ใช้สื่อและปัญหาการถูกโน้มน้าวจิตใจผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ให้เชื่อในแนวความคิดของผู้สร้างสื่อขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับแนวความคิดด้านศาสนาหรือแนวความคิดทางสังคม เป็นต้น สถานการณ์เสี่ยงเหล่านี้เกิดขึ้นกับเด็กวัยรุ่นและสตรีมากยิ่งขึ้น เพราะการสื่อสารสามารถใช้ได้ง่ายขึ้น ไม่ต้องเห็นหน้ากัน ใช้ตัวหนังสือแทนการพูดคุยบนโลกออนไลน์ผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ บ่อยครั้งจนเกิดความเคยชินและละเลยการป้องกันและการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่น่าห่วงใยว่า เด็กและวัยรุ่นจะถูกชักจูงให้ออกนอกบ้านไปเป็นเหยื่อของความรุนแรงได้ง่ายขึ้น (ภาวฐ พงษ์วิทยภาณุ, 2557; สำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ, 2555; สำนักสารนิเทศ กระทรวงสาธารณสุข, 2556)

เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ตของเยาวชนที่เป็นสาเหตุทำให้เด็กวัยรุ่นถูกล่อลวง ชักจูงไปทำร้ายได้ง่ายกว่าวัยอื่น ๆ พบว่า เด็กวัยรุ่นร้อยละ 44 ยอมรับว่าได้เข้าถึงข้อมูลและสื่อประสม เช่น ภาพ วีดีโอ ที่ผู้ปกครองไม่อนุญาต และพบว่า เด็กผู้หญิงมีพฤติกรรมในการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลมากกว่าเด็กผู้ชาย ร้อยละ 22 ของเด็กผู้หญิงยอมรับว่าได้เคยเผยแพร่ภาพที่ไม่เหมาะสม

ของตนเองบนอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ ร้อยละ 70 ของเด็กอายุระหว่าง 7 ถึง 18 ปีเคยเข้าถึงเว็บไซต์ลามกอนาจารอย่างไม่ตั้งใจ ส่วนใหญ่เกิดจากการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตเพื่อทำการบ้าน พบว่า ลูกค้าของเว็บไซต์ลามกอนาจารส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุระหว่าง 12 ถึง 17 ปี นอกจากนี้ ร้อยละ 31 ของเด็กวัยรุ่นอายุระหว่าง 12 ถึง 18 ปี ให้ข้อมูลเท็จเรื่องอายุของตนเองเพื่อเข้าถึงบริการต่าง ๆ บนเว็บไซต์ ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์ พบว่า ร้อยละ 96 ของเด็กวัยรุ่นมีการใช้งานโซเชียลมีเดีย เช่น เฟสบุ๊กหรือออนไลน์แชท และพบว่าร้อยละ 25 ของผู้ใช้งานโซเชียลมีเดียไม่ทราบหรือตระหนักเกี่ยวกับการใช้งานอย่างปลอดภัย เช่น การตั้งรหัสผ่าน การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล และร้อยละ 9 ของผู้ใช้งานถูกภัยคุกคามจากสังคมออนไลน์ เช่น ติดไวรัส โดนหลอกหลวงและโดนขโมยข้อมูลส่วนบุคคล เป็นต้น (มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย, 2555; แหล่งเรียนรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศแห่งประเทศไทย, 2558)

ปัญหาการถูกล่อลวงทางเพศผ่านการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอัตราการถูกล่อลวงทางเพศมากที่สุดนั้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่าเด็กวัยรุ่นในช่วงอายุ 13-20 มีการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด ประเด็นสำคัญคือ การขาดกระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์ในการวิเคราะห์คำพูดที่มาล่อลวงของกลุ่มมิชชันนารี ขาดการคิดไตร่ตรองพิจารณาปัจจัยด้านอื่น ๆ ก่อนตัดสินใจเชื่อคำพูดในสิ่งที่มิชชันนารีทางอินเทอร์เน็ตชักจูงหรือล่อลวง การป้องกันปัญหาการถูกล่อลวงหรือล่อลวงไปทำร้ายหรือล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นนั้น สามารถทำได้โดยการสร้างสถานการณ์ให้วัยรุ่นฝึกคิดวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์เพื่อสร้างพื้นฐานด้านการรู้เท่าทันสื่อให้กับวัยรุ่น นับว่าเป็นรากฐานที่สำคัญในการป้องกันภัยจากสื่อออนไลน์ได้อย่างยั่งยืน (สื่อสร้างสุขภาวะเด็กและเยาวชน, 2555)

การรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง การสร้างภูมิคุ้มกันในการใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีการพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้กับตนเองเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในการรู้เท่าทันสื่อ ทักษะที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะในการเข้าถึงหรือการใช้บริการผ่านสื่อต่าง ๆ การวิเคราะห์และวิพากษ์สื่อ การประเมินคุณค่าของสื่อ และการตอบสนองต่อสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้นเพื่อให้มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ผู้เรียนจะต้องวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ โดยจะต้องค้นหาแหล่งที่มาของสื่อและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลผ่านตำราหรือสื่อที่หลากหลาย เพื่อทำการรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงต่าง ๆ ก่อนจะรับรู้ข่าวสารและประเมินคุณค่าของสื่อ และตอบสนองต่อสื่อต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (Potter, 2005; Wood, 2006; จินตนา ต้นสุวรรณนนท์, 2550; นกนิตร์ คิริไทย, 2547; สื่อสร้างสุขภาวะเด็กและเยาวชน, 2555)

การเพิ่มทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็กวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น สามารถดำเนินการด้วยการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์ เนื่องจากทักษะการคิดวิเคราะห์นั้นไม่ได้เป็นเพียงการเรียนรู้หรือการจดจำข้อมูลเพียงอย่างเดียว แต่การคิดวิเคราะห์ คือ การแสวงหาข้อมูลและนำข้อมูลไปใช้ประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์ จะทำให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดย้อนกลับว่า อะไรคือสาเหตุ อะไรคือผล ด้วยการตอบคำถามว่า อะไรเกิดขึ้น

เกิดขึ้นได้อย่างไร เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งวิธีการเรียนรู้ดังกล่าว จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีตรรกะ มีเหตุผลในการจัดการกับปัญหาและประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ทำให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ พร้อมทั้งรู้จักแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดจนสามารถต่อยอดองค์ความรู้ให้กับตนเองได้ นับเป็นผลดีต่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน ครูผู้สอนจะต้องตระหนักเสมอว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นจะต้องเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะด้านการคิดและสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ที่ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ประการ คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) เสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (Center for Media Literacy, 2008; กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; ศศิปา จรุงโกศลชัย, 2551)

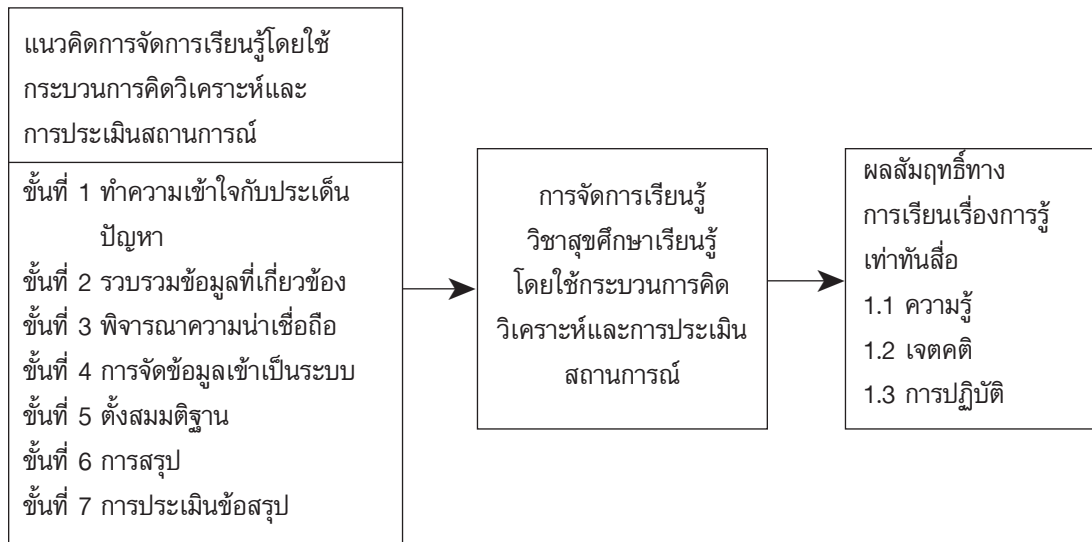
เมื่อวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา พบว่า มีการกำหนดตัวชี้วัดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อหรืออิทธิพลของสื่อต่อวัยรุ่นในด้านต่าง ๆ ในชั้นมัธยมศึกษา ได้แก่ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดที่ 1.3 วิเคราะห์สื่อโฆษณา ที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการของวัยรุ่น ซึ่งประกอบด้วย วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และตัวชี้วัดที่ 5.3 วิเคราะห์อิทธิพลของสื่อต่อพฤติกรรมสุขภาพและความรุนแรง ซึ่งการจัดการเรียนการสอนตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับเรื่องการรู้เท่าทันสื่อหรืออิทธิพลของสื่อที่มีต่อวัยรุ่น ดังกล่าวเพียง 2-3 คาบ ไม่สามารถฝึกการคิดวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์จากกรณีตัวอย่างจนเกิดทักษะคิดวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จินตนา สรายุทธพิทักษ์, 2557; กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากส่วนประกอบของทัศนคติ ความรู้ และทักษะ โดยทัศนคติเป็นการแสดงออกทางด้านจิตใจที่ต้องการสืบค้นปัญหาที่มีอยู่ส่วนความรู้เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลในการประเมินสถานการณ์ เพื่อนำไปสรุปความหมายที่เที่ยงตรงและเข้าใจในความเป็นนามธรรม สำหรับทักษะจะประยุกต์รวมอยู่ในทัศนคติและความรู้ โดยการคิดวิเคราะห์จะทำให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหาสถานการณ์รอบตัว นำมาซึ่งการประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ต้องการ รับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือก ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ให้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ และการประเมินสถานการณ์โดยมีกระบวนการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ระบุนหรือทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหา ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา

ขั้นที่ 3 พิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล ขั้นที่ 4 การจัดข้อมูลเข้าเป็นระบบ เป็นขั้นที่ผู้คิดจะต้องสร้างความคิด ขั้นที่ 5 ตั้งสมมติฐาน ขั้นที่ 6 การสรุป ขั้นที่ 7 การประเมินข้อสรุป เป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; สุวิทย์ มูลคำ, 2546)

สภาพปัญหาการไม่รู้เท่าทันการใช้สื่อเทคโนโลยีการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ของวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและความสำคัญของแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเรียนรู้เท่าทันสื่อก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์และของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาแบบปกติ
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเรียนรู้เท่าทันสื่อหลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาแบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 80 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive selection) โดยแบ่งเป็นนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์ จำนวน 40 คน และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาแบบปกติ จำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์ 8 แผน และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การดำเนินการก่อนทดลองการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์มีดังนี้

1.1 ทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ การปฏิบัติ เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนทำการทดลอง (pre-test)

1.2 นำผลการทดสอบก่อนการทดลองมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยทดสอบที (t-test) เพื่อทดสอบว่านักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความรู้ เจตคติ การปฏิบัติ เรื่องการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกันหรือไม่

2. ดำเนินการทดลอง

2.1 กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจำนวน 8 แผน จัดการเรียนรู้อัปเดตห้ละ 1 คาบเรียน คาบละ 50 นาที รวม 8 สัปดาห์

2.2 กลุ่มควบคุม ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยอาจารย์ประจำโรงเรียน ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามปกติของครูประจำโรงเรียนอัปเดตห้ละ 1 คาบเรียน คาบละ 50 นาที รวม 8 สัปดาห์ สาระการเรียนรู้ของห้องควบคุมเหมือนกับห้องทดลอง คือ การรู้เท่าทันสื่อ อิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ต่อวัยรุ่น อิทธิพลของสื่อวิทยุกระจายเสียงต่อวัยรุ่น อิทธิพลของสื่อสิ่งพิมพ์ต่อวัยรุ่น อิทธิพลของอินเทอร์เน็ตต่อวัยรุ่น อิทธิพลของสื่อต่อพฤติกรรมสุขภาพและอิทธิพลของสื่อต่อความรุนแรง

3. การดำเนินงานหลังการทดลอง

3.1 ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ การปฏิบัติ หลังการทดลอง (post-test) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดียวกันกับแบบวัดก่อนเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อหาความเที่ยง ค่าระดับความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกด้วยคอมพิวเตอร์
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ (Percentile) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
3. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการรู้เท่าทันสื่อระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบที (t-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ ด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ การคิดวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ได้ผลดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาเรื่องการรู้เท่าทันสื่อด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.1.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาด้านความรู้ของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.1.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาด้านเจตคติ ของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.1.3 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาด้านปฏิบัติของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาเรื่องการรู้เท่าทันสื่อด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาเรื่องการรู้เท่าทันสื่อด้านความรู้ของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาเรื่องการรู้เท่าทันสื่อด้าน เจตคติของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลของการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์
ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.2.3 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาเรื่องการรู้เท่าทันสื่อด้าน
การปฏิบัติของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ ด้านความรู้
เจตคติ และการปฏิบัติ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ
คิดวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์สูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาเรื่องการรู้เท่าทันสื่อด้านความรู้
หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05

2.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาเรื่องการรู้เท่าทันสื่อด้านเจตคติ
หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05

2.3 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาเรื่องการรู้เท่าทันสื่อด้านการ
ปฏิบัติ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายเป็น 3 ประเด็นดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนด้านความรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์เป็นการเรียนรู้
ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ การสืบค้นข้อมูล การจัดระบบความคิด ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่
เป็นแบบแผนตามขั้นตอนการสอน 7 ขั้นตอน โดยแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนจะต้องจัดลำดับ
ความคิดของตนเอง สืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง อภิปรายร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนโดยนำข้อมูลของตนเอง
มาร่วมกันอภิปรายและเสนอแนะประเด็นต่าง ๆ ในชั้นเรียน ตามขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์ตามลำดับ จนกระทั่งสามารถสรุปข้อมูลและ
นำมาตัดสินใจประเมินสถานการณ์เพื่อหาแนวทางการแก้ไขและป้องกันปัญหาได้อย่างเหมาะสม ทำให้
นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผล
ให้นักเรียนสามารถจดจำความรู้ได้ดีกว่าการท่องจำจากหนังสือหรือการรับฟังการบรรยายจากครูผู้สอน
เพียงอย่างเดียว เช่น การจัดการเรียนรู้เรื่อง การบริโภคสื่อโทรทัศน์ ในกิจกรรมการเล่าสู่กันฟังเกี่ยวกับ
ประสบการณ์การรับชมโทรทัศน์ที่ให้นักเรียนบอกเล่าประสบการณ์การรับชมโทรทัศน์ และให้นักเรียนไป
หาแนวทางการรับชมเนื้อหาสื่อจากโทรทัศน์ที่ปลอดภัยต่อตนเองและบุคคลในครอบครัว หรือการจัด
การเรียนรู้เรื่อง การบริโภคสื่อวิทยุ ที่ให้นักเรียนไป สืบหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับเนื้อหา

ของสื่อวิทยุที่ครูให้นักเรียนฟังว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ ฝึกการสืบค้น จัดระบบเรียบเรียงข้อมูล และตัดสินใจประเมินเนื้อหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมในชั้นเรียนสอดคล้องกับ ประเวศ วะสี (2548) ที่กล่าวไว้ว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนมีโอกาสฝึกคิดวิเคราะห์ ตั้งคำถาม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระจำกับเรื่องที่ศึกษา ฝึกการใช้เหตุผลและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างรอบด้าน และสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีผู้ศึกษาวิธีและเทคนิคการสอนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ เนื่องจากวิธีการคิดวิเคราะห์มีการปฏิบัติตามหลักการเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบและมีความสำคัญอย่างยิ่งอีกทั้งทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะของการนำไปปรับแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของอาร์ม โปธิ์พัฒน์ (2550) ได้กล่าวว่า วิธีการคิดวิเคราะห์เป็นสิ่งที่สามารถสอนได้เพราะเป็นเรื่องความรู้ความเข้าใจ และทักษะที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทางสมองตามทฤษฎีของ Bloom เริ่มจากความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของการสอนให้เกิดพุทธิพิสัยในระดับสูง คือ การวิเคราะห์การสังเคราะห์ และการประเมินผล และในส่วนของกาวิเคราะห์ยังได้แยกแยะพฤติกรรมการเรียนรู้คือความสามารถที่จะนำความคิดต่าง ๆ มารวมกันเพื่อให้เกิดมโนทัศน์ใหม่ ๆ เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์เน้นกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ใกล้ตัว และนักเรียนจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเน้นการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของนักเรียนในการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ กับประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ ทำให้นักเรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและการแบ่งปันความรู้และเสนอแนะความรู้ให้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ซึ่งกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและสนุกสนานต่อบรรยากาศในการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์ ทำให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในชั้นเรียน ทั้งในรูปแบบของการจับคู่ การจับกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ และการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันทั้งชั้นเรียน จึงเกิดการปลูกฝัง ค่านิยม ความคิดเห็นในแนวความคิดของบุคคลที่มีอายุในระดับเดียวกัน ซึ่งกลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อเจตคติและค่านิยมต่อความคิดของนักเรียนอยู่แล้ว ทำให้ผู้วิจัย หรือเพื่อน ๆ ได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น หาข้อสรุปในการเรียนแต่ละคาบอย่างถูกต้องและเหมาะสมไปด้วยกันทั้งชั้นเรียน จึงเกิดการปลูกฝังเจตคติและค่านิยมอย่างเป็นรูปธรรม ในการจัดการเรียนรู้ภายในคาบเรียนแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยจะส่งเสริมให้นักเรียนออกมาเสนอผลงานที่ผ่านการคิดวิเคราะห์สื่อต่างๆ อย่างสร้างสรรค์และให้เพื่อนให้คะแนน และให้ข้อเสนอแนะ ทำให้เกิดการกระตุ้นในการนำเสนอและเกิดบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้ในแต่ละคาบการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ ดิลก ดิลกานนท์ (2543) ที่กล่าวว่า การที่ผู้เรียนได้รับการฝึกคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจเลือกที่จะแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น ๆ แล้วผู้เรียนได้มีโอกาสเสนอ

ความคิดและมีการอภิปรายร่วมกันในกลุ่มยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นจะทำให้ผู้เรียนจะมีพฤติกรรม
ที่มีการทำงานอย่างมีระบบและเป็นผู้ที่มีความรอบคอบ มีเหตุผล แก้ปัญหา ตัดสินใจกับปัญหาต่าง ๆ
ได้อย่างมั่นใจ

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์เน้นการนำเสนอวิธี
การป้องกันและการแก้ไขปัญหาที่นำไปใช้ได้จริงและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน เป็นการจัดการเรียน
การสอนที่เชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์
และประเมินสถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยผู้สอนเป็น
เพียงผู้นำเสนอตัวอย่างปัญหาที่เกิดขึ้นจากสื่อต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้เห็นแนวทางในการค้นหาข้อมูล
ต่าง ๆ จัดระบบข้อมูล พิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผ่านการคิดวิเคราะห์ และนำมาสรุปเพื่อประเมิน
วิธีการปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยกิจกรรมหรือสื่อที่นำมาใช้ในการสอนมีความสัมพันธ์
สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตจริงของนักเรียน เช่น การจัดกิจกรรมที่กำหนดให้ให้นักเรียนได้แสดงวิธีการ
เลือกซื้อหรือขายสินค้าออนไลน์ผ่านการนำเสนอโดยการปฏิบัติเสมือนจริง หรือนำเหตุการณ์จริงในชีวิต
ประจำวันออกมาแสดงให้เพื่อนดู ทำให้นักเรียนเกิดการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม
การเรียนรู้ เกิดทักษะทางสังคมในการทำงานกลุ่ม เกิดทักษะการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ผ่านการนำเสนอ
ผลงานหน้าชั้นเรียนสอดคล้องกับแนวคิดของ จินตนา สราวุธพิทักษ์ (2558) ที่กล่าวว่า การสอน
สุศึกษาที่ดี ควรใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การสอนให้นักเรียนมีความรู้และทัศนคติที่ดีจะ
ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการปฏิบัติที่ดีขึ้นในการสอนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในบทเรียนด้วยการฝึก
ปฏิบัติย่อมมีผลโดยตรงต่อการเสริมสร้างเจตคติและการปฏิบัติจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของ
นักเรียน และสอดคล้องกับหลักการเบื้องต้นของการสอนสุศึกษาของสุชาติ โสมประยูรและเอมอัชฌา
วัฒนบุรานนท์ (2543) กล่าวไว้ว่า การสอนที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดี ครูผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ให้
นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและกิจกรรมในชั้นเรียนควรมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์จริงของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ในการทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และได้ใช้ทักษะกระบวนการ
การคิดวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์อย่างทั่วถึง ผู้วิจัยควรให้นักเรียนจับกลุ่มโดยมีสมาชิกไม่เกิน 4
คน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุก ๆ คนอย่างเท่าเทียมกัน

1.2 ในส่วนของการให้นักเรียนตอบคำถามในชั้นเรียน ผู้วิจัยควรสุ่มเรียกนักเรียนมากกว่า
การให้นักเรียนยกมือตามความสมัครใจ เพราะจะทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถทราบได้ว่า นักเรียนที่ไม่ได้ยกมือ
ตอบคำถามนั้น มีความเข้าใจในการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด

1.3 ผู้วิจัยควรมีการสังเกตนักเรียนอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงปัญหาการจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนในรายบุคคลและปัญหาในแต่ละคาบ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข หรือเพิ่มเติมรูปแบบการให้แรงจูงใจต่อผู้เรียน เพื่อให้บรรยากาศภายในชั้นเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์กับเนื้อหาสาระในเรื่องอื่น ๆ ในวิชาสุขศึกษาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ

2.2 ควรมีการนำวิธีการสอนของแนวคิดทฤษฎีอื่น ๆ หรือวิธีอื่น ๆ มาบูรณาการร่วมกับวิธีการสอนโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ

2.3 ควรนำวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการดูแลตนเอง เป็นต้น ร่วมกับการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จินตนา ตันสุวรรณนนท์. (2550). ผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 14(1), 21-32.
- จินตนา สรายุทธพิทักษ์. (2558). *โปรแกรมสุขภาพในโรงเรียน ครั้งที่ 2*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา สรายุทธพิทักษ์. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนที่อยู่ในวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารครุศาสตร์*, 42(4), 43-62.
- ดิลก ดิลกานนท์. (2543). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- นภินทร ศิริไทย. (2547). *ความรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อเพื่อสุขภาพ ภูมิคุ้มกันที่ดีสำหรับเด็กและเยาวชน* ในการพัฒนาองค์ความรู้การรู้เท่าทันสื่อเพื่อสุขภาพ สู่หลักสูตรในระบบและนอกระบบการศึกษาของไทย. (55-64). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- ประเวศ วะสี. (2548). *การจัดการความรู้กระบวนการปลดปล่อยมนุษย์สู่ศักยภาพเสรีภาพและความสุข*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- ภาวูธ พงษ์วิทยายานุ. (2557). *Thailand Zocial Awards 2014 เผยสถิติบนโลกออนไลน์และพฤติกรรมการใช้ Social Network ของไทย*. สืบค้นจาก <https://www.it24hrs.com/2014/thai-social-network-2014/>

ผลของการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์
ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย. (2555). พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ตของเยาวชน.

สืบค้นจาก <http://www.inetfoundation.or.th/>

ศศิภา จงรักโชคชัย. (2551). การขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ (Lack of critical thinking). สืบค้นจาก

<http://taamkru.com/th/การขาดทักษะการคิดวิเคราะห์/>

สำนักกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ. (2555). การใช้สื่อออนไลน์ของวัยรุ่น. สืบค้นจาก <http://www.thaihealth.or.th/>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2557). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน. สืบค้นจาก www.nso.go.th/

สำนักสารนิเทศ กระทรวงสาธารณสุข. (2556). การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสังคมไทย. สืบค้นจาก <http://pr.moph.go.th/iprg/>

สื่อสร้างสุขภาวะเด็กและเยาวชน. (2555). สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน. สืบค้นจาก www.childmedia.net/

สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์. (2543). การสอนสุขศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เอมีเทรตติ้ง.

สุวิทย์ มูลคำ. (2546). กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.

แหล่งเรียนรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศแห่งประเทศไทย. (ม.ม.ป). (2558). เฝ้าระวังสื่อร้าย ขยายสื่อดี.

สืบค้นจาก <http://www.familymediawatch.org/>

อาร์ม โปธิ์พัฒน์. (2550). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์และความสามารถวิเคราะห์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมเขียนแผนผังมโนทัศน์. (สารนิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

ภาษาอังกฤษ

Center for Media Literacy. (2008). *Literacy for the 21st Century: An overview & orientation guide to media literacy education*. (2nd ed.). Malibu, CA: Center for Media Literacy.

Potter, H. F. (2005). *Media literacy*. (3rd ed.). California: SAGE.

Wood, T. (2006). *Communication in our lives*. Belmont, CA: Wadsworth.

ผู้เขียน

วิสุทธิวัฒน์ ตะผัด นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 10330

อีเมล: Earth.tst@gmail.com

ศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สรายุทธพิทักษ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ภาควิชา
หลักสูตรและการสอนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 10330

อีเมล: Jimtana.s@chula.ac.th

หมายเหตุ: งานวิจัยนี้ได้รับสนับสนุนทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช